

BURMAN

De bovenmeester

Twee keer per week, maandag- en donderdagmiddag, sikt hij voorbij, op weg naar de gymzaal in het dorpshuis. De bovenmeester. Eigenlijk is het officieel het schoolhoofd, maar geloof me, dit is nog echt een ‘bovenmeester’. Jarenlang liepen de kleinste dreumensen van de groepen 1, 2 en 3 vrolijk kwetterend in zijn keizog. Ik hoorde ze al tijd al van verre aankomen. Als er een vrachtwagen voorbij denderde riepen ze in koor: ‘Toetereni Toetereni’. En dat deed zo’n chautfeur dan vaak. Dan glimlachte de bovenmeester even naar de chautfeur en strak een hand op.

Elk begin van het schooljaar kon je zien wie er nieuw waren. Die bleven dicht in de buurt van de meester en hielden soms timide de zoom van zijn jas vast. Hij heeft de pet altijd diep over het voorhoofd getrokken en inspecteerde vanonder dat hoofdkeel, vlak voor het oversteken, zijn trospeen, die keurig twee aan twee, hand in hand liepen. Hij lijft als twee druppels water op kardinaal - ich habe es nicht gewusst - Simons. Daar ben je als bovenmeester van een kleine dorpschool tegenwoordig natuurlijk niet bij mee.

De laatste jaren lopen zijn leerlingen voor hem uit en door elkaar heen. Want hij

Het lijkt alsof hij er steeds minder schik in heeft

Zijn schoolje heeft nog achtentwintig leerlingen en hij en een juf doen twee sa-mengstelde groepen. De sluiting hangt elk jaar dreigend boven zijn pet. Ik vermoed dat hij jaarlijks op huisbezoek gaat in het nieuwbouwwijkje, met een aansporing nieuwe leerlingen te fabriceren. Elk jaar zijn er weer niet genoeg.

Maar het lijkt elk jaar ook alsof hij er steeds minder schik in heeft en vermoed-der raakt. Hij doet zijn best nog, maar telt af. Nog een jaar of vijf, zes en hij heeft zich niet meer wild te ergenen aan de zoverste minister die ook graag een wiel wil uitvinden en aan de zoverste - meestal visieloze - bezuinigingsmaatsregel. Dan hoeft hij zich niet meer woedend te maken over weer een nieuwe christelijke, sociale-tische of liberale geurvlag die vanuit Den Haag over het onderwijs wordt gesproeid. Of over al die betweters die van de zijlijn schreeuwen dat de kwaliteit van het basisonderwijs achteruit holt en dat te revel vakantie heeft.

Maar ik zie hem nu net weer lopen, van de gymzaal naar school terug. Kwiek! Rechts op! Hij pakt steeds twee jochies in de nek en tilt ze op. Wat krijgen we nou? Zijn pet valt op de grond en wordt opgepakt door een..... een blonde fee van twintig? Een stagiaire van de Pabot Een op een dorps-school verwaalde Miss Holland! Hij praat honderdduit tegen haar, pakt haar even bij de bovenarm, hij lacht Vanavond, aan tafel, zegt zijn vrouw vast: ‘Leuke stagiaire, Evert!’ Dan kijkt hij haar glazig aan, knuwt op een spruitje en een blinde vink, moom-pelt ‘nuit?’ en krijgt een rood hoofd. ‘Ach gosse tocht’, zegt zij dan.

Eind vorig jaar werd Justine Mol (62) overvallen in haar eigen huis: ze raakte flink gewond, lag vastgebonden op bed, bevrijdde zich zelf en wist wat ze kwijt was: haar auto, duizend euro van de bank, zilveren sieraden. Maar haar dierbaarste sieraden en haar zelfbewuszijn, zelfvertrouwen raakte Justine niet kwijt, dankzij de ‘onderhandeling’ die ze begon. „Ik ben in die drie uur nooit bang geweest. Die twee mannen zag ik meteen als mensen, niet als boeven.”

door **Nico Hofter**
nicohofte@detentor.nl

Koud is de nacht, schemerig de ochtend. Het is half negen ’s morgens, dinsdag 22 november 2011. In een bosgebied in het buitengebied rondom Zutphen woont Justine Mol, alleen in haar rustieke boehuisje. Justine loopt naar haar schuur. Ze wil haar fiets pakken, een brief wegbrengen. Opens is daar - van achter - die gemaatschoerde hand voor haar mond en neus. „Dit is een overval!”

Justine, twee maanden later: „Ik trok aan zijn hand. Hij dacht dat ik wilde gillen maar ik wilde licht hebben, mijn mond en neus waren afgeklemd. Toen ik dat ruisig zei liet hij mijn neus vrij. In een flits zag ik een van de mannen. Hij leek me net zo oud als mijn zoon. Dat schep een hand, voor mij. Vanaf dat moment zag ik mijn overval-les als mens, niet als boef!”

De twee mannen voeren Justine haar huis in. Ze slaan een stob over haar hoofd. „Ik voelde dat ze mij ook als mens zagen. Dat beek uit allerlei dingen. Ik moest op de grond gaan liggen in de woonkamer. ‘He gelukkig dat ik vloerverwarming heb’, dacht ik nog. Ze legden een kussen onder mijn hoofd, bonden mijn armen en benen vast met tie-tips (kabelhanden). Die zaten erg strak, prikten in mijn huid. „Au, dit doet pijn”, zei ik. Wil je ze wat losser doen. Dat beek niet te gaan met die strak aangesnoerde tie-rip. De overvaler knipte de knellende band los en doet een andere om, losser.”

Justine komt in gesprek met de twee indringers. Haar opleiding en jarenlange ervaring in Gewelddloos communiceren helpt haar de juiste toon te vinden, de juiste vragen te stellen. „Jarenlang heb ik mensen anderszand om staande te blijven in stressvolle situaties. Maar altijd heb ik gedacht: Justine, hoe hande je zelf in een levensbedreigende situatie? Nu weer ik het. Ik kan ruisig blijven, verbinding leggen, onderhandelen waarbij ik me enerzijds probeer in te leven in de den- en gevoelswereld van de ander, met regelmatig mijn eigen belang niet vergeet.”

In de dialoog die ontstaat hoort Justine dat de mannen goed Nederlands spreken, met een licht accent. Dan vertellen de twee dat ze nu zeven jaar in Nederland zijn en dat het hier nu niet meer veilig is voor hen, in dit land met die PVV’. Dat legde de overvallers verder niet uit. „Ik dacht meteen: dit zijn mensen met wie ik kan praten. Ik wist dat ik het zou reddén. Ik ben geboren met een groot vertrouwen. Dat voelde ik opwellen. Misschien kunnen we samen er het beste van maken?”

Zo kan het gebeuren dat de overvallers Justine Mol toevertrouwen dat het hen „niet om U gaan, mevrouw”, ik hen niet je en julle. Ze werken als het ware een lijstje af. Ze wilden mijn portomones, alle contant geld, mijn bankpasjes, pincodes, sieraden en mijn kuis.

„Ik besloot zoveel mogelijk de waarheid te zeggen. Om tactische redenen hoef je niet alles te zeggen.

Justine Mol (62)

- **Celvenn**: in Breda
- **Opleiding**: 1 jaar Tolken school Frans, Engels; lerarenopleiding Engels.
- **Werk**: Drie jaar lerares Engels; logopediste in Hengelo (O), Winterswijk en Zutphen.
- **1998**: ‘Geraakt’ door opvattingen Amerikaanse psycholoog Marshall Rosenberg, grondlegger van Ge-welozers Communicatie. Deze aanpak, telt vier elementen: waarnemen zonder oordeel; je richten op de gevoelens van jezelf en de ander; wat heb ik nodig; wat heeft de ander nodig; verzoeken of handelen, zelf in actie komen.
- Kern van dit gedachtegoed: Verantwoording nemen voor je eigen welbevinden zodat gelijkwaardigheid ontstaat in al je relaties.
- **1998-1999**: Sabbatical.
- **2000**: Opleiding tot Internationaal gecertificeerd trainer geweldloze communicatie.
- Sindsdien geeft ze trainingen en lezingen Gewelddloos Communiceren, is ze Zen-coach en schrijfster.
- **Motiv**: „Er is maar één religie en dat is De Liefde. „Alle geloven hebben dezelfde kern: mededogen, verwondering, iets bijdragen aan het geluk van jezelf en dat van anderen.”

Zie ook: www.nonviolentcommunication.org en www.justinemol.nl.

Boeken

- **2005**: Oproepen in vertrouwen; opvoeden zonder strafpen en belonen (in vijf talen vertaald)
- **2007**: De Cirkel en de Jachalis in ons.
- **2007**: Werkt mee aan het boek: Op zoek naar de Kleine Cirkel.
- **2010**: Geweldig communiceren met jongeren. Geweldig communiceren voor jonge-ren.
- **2012**: Ik werd overvallen. Gewelddloos antwoord op geweld. Dit boek (50 pagina's, 7,50 euro) ligt vanaf 3 februari in de boekwinkels.

waardvolle spullen zouden laten liggen en dat ze zouden zeggen dat ik daar niet twee, drie dagen - in-tussen vastgebonden aan mijn bed boven, - achter zou blijven, moederziel alleen in een huusje in het bos.”

Justine vraagt haar overvallers een van haar vrienden-nen, met haar mobieleje een sms te sturen als ze weg zouden zijn, zodat de vriendin haar kan komen be-vrijden. De overvallers zeggen het toe, maar doen het uiteindelijk niet.

Z e wordt naar boven gebracht. Dan is ze even een deel van de film kwijt: „Vermoe-delijk hebben ze me aangeraakt met hun stromsnoorvragen. Later zag ik de gaates in mijn hals. Ik moet zijn gevallen, een stevig bloe-dende wond aan mijn oor, een blauw oog en een ontzette kaak.”

Al gauw vindt Justine zichzelf terug, vastgebonden aan de spijlen van haar bed, met haar eigen staak, haar eigen centuur. De overvallers hebben haar kist-je met sieraden gevonden. Opletwus gaat ze in onderhandeling. „Laat alsblijft de parketking, die goud-en ring met edelsteen en die gouden armband hier. Ik heb ze gekregen bij de geboorte van onze drie kin-deren.” De indringers laten uiteindelijk alle oude sie-raden liggen en nemen alleen mee wat duidelijk nauw is. „Ik waarder dat ze rekening hebben ge-houden met mijn wensen. Dat vind ik bijzonder, dat pleit voor hen. Ze waren erg gestrest. Kennelijk had-den ze toch een geweten.”

Telefooncellen, internetsverbinding, ze worden doorgesneden. De ‘mens-boeven’ laten Justine alleen achter op haar bed. Heel voorzichtig, heel zachtes wurmt Justine zich los uit de niet al te strak aange-trokken staak. Ze kijkt naar buiten. Zijn ze weg? Ze voelt aan haar slaapkamerdeur. Geblokkeerd met de strikspank. Blijkt later.

Een half uurte rust gunt Justine zich, om tot zichzelf te komen en zeker te weten dat de mannen niet meer beneden zijn. Dan, iets na elfven, knoopt ze drie stevige staak aan elkaar, bindt ze aan de raam-schijf en knauret naar beneden, rent naar de dichtsbij-zijnde buurvrouw.

In haar boekje *Ik werd overvallen*, beschrijft Justine de reacties van haar omgeving, de handwijze van politie en recherche. Bang is ze geen moment ge-weest in die drie onverzenuikelik uren. „Ze hebben mij geen trauma bezorgd en ik mezelf ook niet. Met die gedachtes wil ik andere mensen inspireren. Je kunt het leven zo mooilijk maken als je zelf wilt door je vast te bijten in akelige herinneringen. Ik kon krach-tig blijven in een overwelgende situatie. Optimale betrokkenheid maar ook: maximale distantie. Elke ochtend, bij het ontwaken, glimlacht Justine, nog liggend in haar bed. Soms zegt ze een spruk: „Vierentwintig bloedvolle uren liggen voor me. Ik neem me voor ieder moment een volle te leven en met mededogen te kijken naar alle levende wezens.”

„Die glimlach helpt me sowieso om het leven aan te kunnen, een leven wat soms best zwaar is. Ik richt me op het positieve, want dan voel ik het leven bruisen in mezelf. Dan voel ik me springlevend. Als ik me op het negatieve zou richten, voel ik me een beee-je dood.”

Ik besloot mee te werken omdat ik voor mijn ei-gen veiligheid wilde zorgen, niet omdat ik hen mijn spullen gunde. Ik gunde ze wel dat ze een op-

lossing zouden vinden voor hun problemen. Ik vroeg me af of ik hen niet gewoón kon helpen;

dan hoefden ze me niet vast te binden, maar konden we normaal gaan overleggen.

Zover komt het niet; de overvallers zetten hun mis-daad voort. „Maar er groeide een klimaat van ver-draagzaamheid. We waren zo op elkaar aangewezen

dat er een soort intimiteit ontstond, heel apart. Zij moesten erg op mijn letten. Ik kon gaan gillen. Zij wilden mijn auto, mijn geld, pincodes. Zij waren van mij afhankelijk. Ik van hen. Dat ze géén geweld zou-den gebruiken. Dat ze de meest kostbare, emotioneel